

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر
معاونت آموزش و تحقیقات
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

آشنایی با عوامل موثر بر یادگیری

Effective Factors in Learning

آدرس پستی: بوشهر-فیابان معلم-دانشگاه علوم پزشکی
بوشهر-معاونت آموزش و تحقیقات-مرکز مطالعات و

توسعه آموزش علوم پزشکی

تلفن : ۰۷۷۱ - ۲۵۲۶۱۸۹

وب سایت: www.edc.bpums.ac.ir
پست الکترونیک: edc@bpums.ac.ir

تهیه و تنظیم: واحد تکنولوژی آموزشی

رابطه کل و جزء: در جریان تدریس، مربی باید در حد امکان، ابتدا مطالب درسی را به صورت کل مطرح کند و ارتباط اجزاء با کل را مشخص سازد و پس از آن، به بررسی و تحلیل اجزاء بپردازد. مطالعه جزئیات بدون در نظر گرفتن رابطه آنها با هم و همچنین رابطه آنها با کل، موجب پریشانی فکر خواهد شد، در حالی که مطالعه از کل به جزء با مشخص کردن روابط جزء با کل، قدرت تحلیل را در فراگیران افزایش می دهد و در نتیجه، موجب یادگیری معنی دار می شود؛ به عبارت دیگر، حفظ و تکرار جای خود را به فهم و اندیشه می دهد.

از این رو یادگیری رویدادی نیست که تنها به طور طبیعی اتفاق بیفتد بلکه تحت تاثیر شرایط قابل مشاهده مشخصی رخ می دهد به طوری که این شرایط قابل تغییر و کنترل هستند و مربی با انجام دادن صحیح آن منجر به یادگیری پایداری در فراگیران خواهد شد.

تمرین و تکرار: تمرین و تکرار تاثیر انکار ناپذیری بر یادگیری فراگیر دارد. هرچه تمرین و تکرار بیشتر شود، یادگیری هم بیشتر می شود. اما این نکته نیز غیر قابل انکار است که کیفیت اجرای تمرین، مقدار و زمان آن نقش بسیار مهمی در تثبیت یا عدم تثبیت یادگیری دارد. از همین رو، تمرین و تکرار موثر باید شرایط و ویژگی خاصی داشته باشد، از جمله اینکه باید منظم و مرتب و طول دوره های آن مناسب باشد و در شرایط واقعی و طبیعی انجام پذیرد.

انگیزه (motive) و هدف (goal): انگیزه میل و رغبتی است که از درون شخصی برمی خیزد و رفتار شخص را تحریک و آن را در جهت مشخص هدایت می کند. زمانی که افراد با علاقه دنبال موضوع و مطلبی می روند، توجه و کوشش آنها برای یاد گرفتن مطلب چندین برابر می شود. وجود انگیزه نه فقط برای آغاز یادگیری لازم است بلکه جهت ادامه و تقویت آن و حل مشکلاتی که به وجود می آید و یا کاربرد آموخته ها در اوضاع تازه، لازم می شود.

شرایط و محیط یادگیری: محیط ممکن است فیزیکی باشد مانند نور، دما، تجهیزات، کتابخانه و ... و طبیعی است هر چه امکانات آموزشی بیشتر باشد یادگیری بهتری فراهم می آید. همچنین ممکن است عاطفی باشد مانند رابطه استاد و دانشجو.

تفریح و سرگرمی همراه یادگیری: مربی باید این اصل را به خاطر بسپارد که یادگیرنده علاقمند است در عین اینکه یاد می گیرد، تفریح و سرگرمی نیز داشته باشد تا مقداری از نیروی هیجانی و بدنی خود را صرف کند. بنابراین مربیان با اختصاص محلی برای نمایش فیلم های آموزشی و فیلم های سرگرم کننده و نظایر آن، علاقه و انگیزش یادگیرندگان را برای یادگیری بیشتر، افزایش دهند.

آموزش عملی همراه با آموزش نظری: یک مربی باید در فرآیند یادگیری از آموزش های صرفاً نظری برای آموزش یادگیرندگان اجتناب نماید و باید یادگیرندگان را درگیر آموزش های عملی بسازد تا یادگیری به طور موثر صورت پذیرد.

مطلع ساختن فراگیر از اهداف آموزشی: فراگیر باید بداند که در چه زمان به اهداف آموزشی دست می یابد و اهداف درس برای یادگیری او چیست؟

فراخوانی یادگیریهای گذشته: یکی از عمده ترین شرایط درونی انجام یادگیری جدید است. استاد باید زمانی را به مرور مطالب گذشته قبل از ارائه موارد جدید اختصاص دهد. تجربیات گذشته ساخت شناختی (cognitive structure) دانشجو را تشکیل می دهد.

ارائه مواد و رسانه آموزشی: نحوه ارائه مواد آموزشی برای هر یک از انواع اهداف آموزشی یا قابلیتها متفاوت است. رسانه علمی آموزشی علاوه بر این که در شرایط یادگیری تنوع ایجاد می کند، سبب تثبیت یادگیری و حفظ و بقای آموخته به مدت طولانی تر نیز می شود.

روش تدریس مطلوب: مربی به هنگام ارائه درس باید با تشخیص موقعیت، روشها و فنون مناسب را انتخاب کند، به نحوی که بهترین اثر را بر فرآیند یاددهی- یادگیری بگذارد.

یادگیری فرایند تعالی است که از زمان تولد تا مرگ ادامه دارد. هر فردی در طول عمر خود به طور مداوم در حال یادگیری است، معلومات کسب می کند، مهارتهایش را توسعه می دهد و آنها را مطابق با شرایط جدید زندگی به کار می گیرد. یادگیری، پیوسته از فردی به فرد دیگر متفاوت بوده و تحت تاثیر دو عامل به شرح زیر است:

۱. عوامل درونی: خصوصیات روانی، انگیزه ها، هیجانات، اهداف، تمایلات فرد و ...

۲. عوامل بیرونی: امکانات آموزشی، روشهای مطالعه، روشهای تدریس، محرکات اطراف و ...

اما برای ایجاد یادگیری مطلوب و موثر، مدرس باید از وجود تمامی شرایط لازم اطمینان داشته باشد. از این رو عواملی را که بر تسهیل یادگیری موثر هستند به تفصیل توضیح خواهیم داد:

جلب توجه فراگیر: این عمل لازمه تمرکز و مقدمه یادگیری است و در هدایت توجه و مقدار مصرف انرژی فراگیر تاثیر بسزایی دارد.